

Польща продовжує реформувати сферу вищої освіти і науки. Держава не лише залучає кошти європейських фондів, роздає стипендії і гранти, а й шукає можливості для того, щоб до університетів прийшов бізнес. Перші успіхи вже є.

Щороку кількість українців, які їдуть здобувати вищу освіту до Польщі, зростає. Минулого року з України було близько 10 тис. студентів. Багато хто вважає, що це прямий результат реформи вищої школи і науки, що розпочалась у 2010–2011 рр.

Я. Гулінський, віце-міністр науки і вищої освіти, професор:

«...У нас була дуже тривала публічна дискусія під час підготовки цих реформ. Але, урешті, ми ухвалили два засадничі закони, які повинні принципово змінити польську науку і вищу школу.

Головним успіхом, як на мене, є те, що ці закони органічно вливають нашу вищу школу і науку в європейську систему. У результаті польські науковці отримали можливість подавати свої дослідницькі проекти на конкурс для фінансування їх з коштів Європейського Союзу. Уже зараз можна побачити результати співпраці польських учених із найкращими європейськими науковими групами. Зрозуміло, що це позначається на розвитку не тільки науки, а й вищої школи загалом.

...Ми запитували себе: що мусимо зробити, аби зорієнтувати науку на отримання результатів, які можуть перетворитися на нові технології, продукти?

Я завжди нагадую: місія вченого – це винахід, ідея, відкриття, нове розуміння навколишнього світу. Тоді як інновація – це перетворення цього винаходу на конкретний продукт, який повинен принести економічну вигоду. При такому визначенні чітко видно, що інноваційність – це питання сектору економіки, а відкриття – сектору науки. На розвиток цієї думки скажу: вища школа і наука несуть відповідальність за винаходи випускників університетів. Ми, як Міністерство науки і вищої освіти, відповідальні за підготовку випускників – винахідливих, підприємливих і відкритих до світу. І не має значення, де вони реалізовуватимуть себе: у науці, бізнесі, політиці чи культурі. Головне, щоб мали світлі голови.

Друга складова нашої відповідальності – це нові технічні рішення, тобто технології та їх утілення на практиці. І третє завдання – це виховання такого випускника, який поєднає свої університетські винаходи з підприємливістю і стане сам підприємцем, розвиватиме свій бізнес.

Уже створено національну інституцію, яка розпоряджається коштами на наукові дослідження, – Національний центр досліджень і розвитку (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju). Він орієнтований на прикладні науки й грантову допомогу. За інші дослідження відповідає Національний центр науки (Narodowe Centrum Nauki). Ці установи призвичаюють наукове середовище до культури отримання грантів.

У нас уже немає такої ситуації, коли «czy się stoi, czy się leży, to się pależy» (чи стоїш, чи лежиш, а щось отримати мусиш). Усі кошти надаються лише на конкурсній основі, і перемагають справді найкращі. Міністр науки і вищої освіти Б. Курдицька недавно сказала, що навіть якщо нам доведеться фінансувати менше проектів, то однаково мусимо вибрати лише найкращі.

...Відомі фірми приходять до міністерства і пропонують свої інвестиції у розмірі 100–200 млн злотих на дослідження в певній галузі. Ми теж інвестуємо рівноцінну суму в наші наукові підрозділи, академію наук, і вони працюють спільно з бізнесом.

Так, можна сказати, що бізнес диктує свої умови і користуватиметься результатами досліджень. Та ми повинні привчити наш бізнес інвестувати в наукові дослідження. Нині в Польщі дві третини досліджень фінансує бюджет країни, тоді як в інших країнах ЄС, навпаки, – бізнес. Досягнути такого результату за перші два роки неможливо, але помітити позитивну тенденцію у цьому напрямі вже можна. Якщо три роки тому витрати бізнесу на дослідження й розвиток становили два-три мільйони злотих на рік, то зараз вони вчетверо вищі. А в 2016 р. мають бути в кілька десятків разів вищі. І питання не лише в тому, щоб бізнес вкладав гроші. Завдання стоїть ширше: щоб підприємці й бізнес визначали свої власні потреби в наукових дослідженнях.

Донині в нашій державі було лише два малих заохочення, які стосувалися двох вузьких сфер. Тепер разом із Міністерством економіки намагаємося переконати міністра фінансів, що недоотримання протягом короткого періоду (двох-чотирьох років) частини податків компенсується дуже скоро. Навіть сьогодні – у тяжкі для економіки часи.

...Якщо коротко, не вдаючись у деталі, то хочемо, щоб частину коштів на дослідження й розвиток ми отримували з податків, сплачених підприємцями. І ми вже на останньому етапі впровадження ще однієї нової ініціативи – можливості для підприємців адресувати один відсоток податку на прибуток (PIT) конкретному науковому закладу, дослідницькому відділу. Не обмежуємо кількості таких відділень, бо деякі фірми мають такий оборот,

що одним відсотком можуть профінансувати декілька наукових відділів. Проте обмежуємо категорії наукових закладів, бо прагнемо, щоб розвивалися найкращі. І можу запевнити, що ця ініціатива має шанси запрацювати вже із січня 2014 р.» (*Рось О. Польська наука приваблює бізнес // Дзеркало тижня. Україна (<http://gazeta.dt.ua/science/polska-nauka-privablyuye-biznes-.html>). – 2013. – 11–18.10).*